

روشهای ارزیابی موجودی کالا

هدفهای رفتاری: پس از مطالعه این فصل از فراگیر انتظار می‌رود، قادر باشد:

- ۱- منظور از ارزیابی موجودی کالا و مراحل آن را شرح دهد.
- ۲- اقلامی را که جزو موجودی آخر دوره محسوب می‌شود برشمارد.
- ۳- موجودی کالا را به روش اولین صادره از اولین وارده، اولین صادره از آخرین وارده، میانگین موزون و شناسایی ویژه ارزیابی کند.
- ۴- ارزیابی موجودی کالا را به روشهای برآوردی انجام دهد.

۱۲-۱ مقدمه

در فصل گذشته با چگونگی تهیه صورتهای مالی در مؤسسات بازرگانی آشنا شدید. برای محاسبه سود خالص یک مؤسسه بازرگانی، تعیین مبلغ موجودی کالا در پایان دوره مالی ضرورت دارد زیرا از آن در محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته استفاده می‌شود. تعیین بهای تمام شده موجودی کالا در پایان دوره «ارزیابی موجودی کالا» نامیده می‌شود. در این فصل با اهمیت و چگونگی ارزیابی موجودی کالا آشنا خواهید شد.

۱۲-۲ اهمیت ارزیابی موجودی کالا

در واحدهای بازرگانی، موجودی کالا بخش قابل توجهی از داراییها را تشکیل می‌دهد و اندازه‌گیری و ارزیابی آن در مقایسه با سایر داراییها از پیچیدگی بیشتری برخوردار است. از این رو حسابداران باید به منظور تهیه گزارشهای مالی با استفاده از نظام حسابداری مناسبی، اطلاعات مربوط به موجودی کالا را ثبت و نگهداری کنند. علاوه بر این در مؤسسات بازرگانی موجودی کالا از جمله اقلامی است که مستقیماً در هر دو صورتحساب ترازنامه و سود و زیان اثر می‌گذارد. موجودی کالا در ترازنامه به عنوان یک دارایی نوشته می‌شود و در صورتحساب سود و زیان برای محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته استفاده می‌گردد. بنابراین ارزیابی موجودی کالا در حسابداری اهمیت زیادی دارد.

۱۲-۳ مراحل ارزیابی موجودی کالا

ارزیابی (تعیین بهای تمام شده) موجودی کالای پایان دوره در دو مرحله انجام می‌شود: تعیین مقدار واقعی موجودیها و تعیین بهای تمام شده هر واحد از موجودیها.

۱۲-۳-۱ تعیین مقدار واقعی موجودی کالا: در بیشتر واحدهای بازرگانی در روزهای پایانی دوره مالی، مقدار واقعی

انواع موجودی کالا که متعلق به واحد تجاری است با استفاده از روش منظم و دقیقی از راه شمارش، توزین و سایر روشهای اندازه‌گیری مشخص می‌شود که به این کار اصطلاحاً «انبارگردانی» یا «موجودی برداری عینی» گفته می‌شود.

انبارگردانی عبارت است از :

تعیین مقدار واقعی موجودی کالای متعلق به یک مؤسسه در یک زمان معین.

نکته قابل توجه در مرحله تعیین مقدار واقعی موجودیها این است که در زمان انبارگردانی (موجودی برداری) کلیه موجودیهای که در مالکیت واحد تجاری می‌باشند، صرف نظر از محل نگاهداری، باید در موجودی کالای پایان دوره، شمارش و منظور شوند.

بنابراین اقلام زیر جزء موجودی کالای پایان دوره منظور خواهند شد :

- موجودیهای که در پایان دوره مالی در فروشگاه یا انبار واحد تجاری باقی مانده است.
- موجودیهای که نزد شعبه‌ها یا نمایندگیهای واحد تجاری نگهداری می‌شود.
- موجودیهای که به عنوان امانت، نزد افراد یا مؤسسات دیگر باقی مانده است (کالای امانی نزد دیگران).
- کالاهایی که خریداری شده‌اند و در حساب «خرید کالا» ثبت شده‌اند اعم از اینکه به مؤسسه رسیده یا نرسیده باشند. (کالای در راه)

۲-۳-۱۲ تعیین بهای تمام شده هر واحد از موجودیها: در این مرحله بهای تمام شده هر یک از اقلام موجودی کالا مشخص می‌گردد و سپس از حاصل ضرب مقدار واقعی موجودیها در بهای آنها، ارزش هر یک از اقلام موجودی کالا بدست می‌آید. در عمل به دلیل گردش زیاد موجودی کالا و تغییر قیمت خرید آنها، حسابداران برای انجام این مرحله با مشکلاتی مواجه هستند که قیمت گذاری هر یک از اقلام موجودی کالا را مشکل می‌سازد. بدیهی است اگر یک مؤسسه بازرگانی در ابتدای دوره هیچ گونه موجودی کالایی نداشته باشد و در طی سال فقط یک بار کالایی را به بهای مشخص خریداری نماید و طی سال فقط بخشی از کالاهای خریداری شده را به فروش برساند در این صورت محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته بسیار ساده خواهد بود.

قدر مسلم آن است که در دنیای واقعی، بندرت مورد یاد شده روی می‌دهد زیرا :

- ۱- موجودی کالا از جمله داراییهای فعال، پر تحرک و با گردش زیاد می‌باشد و معمولاً مقدار کالای خریداری شده و فروخته شده طی سال برابر نیست. به این دلیل مقدار واقعی موجودی کالا در پایان سال در حال افزایش یا کاهش است.
  - ۲- با گذشت زمان، قیمت کالاها نیز دستخوش تغییر و نوسان می‌باشد و به بیان دیگر در اکثر کشورها ثبات قیمتها وجود ندارد. بنابراین هر محموله کالای خریداری شده ممکن است قیمت متفاوتی از قیمت خریدهای قبلی داشته باشد.
- مشکلی که در این گونه موارد حسابداران با آن روبرو می‌شوند این است که کدام یک از قیمتهای خرید مربوط به بهای تمام شده موجودی پایان دوره (کالای فروش نرفته) و کدام یک مربوط به بهای تمام شده کالای فروش رفته می‌باشد؟ برای حل این مسأله، جامعه حسابداران فرضها یا روشهایی را درباره گردش بهای تمام شده (جریان هزینه‌ها) مطرح می‌نمایند. در زیر به معرفی این روشهای پذیرفته شده می‌پردازیم.

مثال ۱: فروشگاه لوازم خانگی اطمینان در اول سال فعالیت خود (سال ۸۰۱۳)، تعداد ۲۰ دستگاه تلویزیون رنگی به بهای هر واحد ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال خریداری کرده است. در صورتی که در طول سال از این تعداد ۱۵ دستگاه به فروش رسیده باشد و ۵ دستگاه در پایان سال در فروشگاه باقی مانده باشد محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته به سهولت به شرح زیر انجام خواهد شد :

بهای تمام شده هر واحد . تعداد واحدهای موجودی کالا در پایان دوره = بهای تمام شده موجودی کالا در پایان دوره

۱- Cost flow این اصطلاح در مقابل گردش فیزیکی و جریان عینی کالا به کار گرفته می‌شود و فقط بیانگر گردش هزینه‌های کالا می‌باشد. بدین معنی که بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی کالای پایان دوره مربوط به کدام قیمتهای خرید می‌باشند.

بهای تمام شده موجودی کالا در پایان دوره = $5 \times 2,000,000 = 10,000,000$

بهای تمام شده هر واحد $\times$ تعداد واحدهای کالای فروش رفته = بهای تمام شده کالای فروش رفته

بهای تمام شده کالای فروش رفته = $15 \times 2,000,000 = 30,000,000$

۴-۱۲ روشهای ارزیابی موجودی کالا در سیستم ادواری

روشهای ارزیابی موجودی کالا در سیستم ادواری به شرح زیر است:

۱- روش اولین صادره از اولین وارده

۲- روش اولین صادره از آخرین وارده (مجاز نیست)

۳- روش میانگین موزون

۴-۱۲ روش اولین صادره از اولین وارده^۱: در این روش فرض می‌شود که گردش بهای تمام شده به گونه‌ای است

که قدیمی‌ترین کالاهای خریداری شده، قبل از سایر کالاها به فروش می‌رسد (هزینه می‌شود) و به عبارت دیگر بهای تمام شده کالای فروش رفته از قیمت‌های خرید قدیمی محاسبه می‌شود. بدیهی است مبلغ موجودی پایان دوره در روش اولین صادره از اولین وارده از جدیدترین یا آخرین قیمت‌های خرید طی دوره می‌باشد.

مثال ۲: اطلاعات زیر از گردش یک نوع کفش ورزشی طی سال ۱۳۰۹ در فروشگاه ورزشی برنا در دست است:

شرح	مقدار - واحد	قیمت واحد (ریال)	مبلغ
موجودی کالای اول دوره	۱۰۰	۸۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰
خرید اول به تاریخ ۲/۴	۵۰	۹۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰
خرید دوم به تاریخ ۵/۲	۵۰	۱۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰
خرید سوم به تاریخ ۸/۷	۵۰	۱۲۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰
خرید چهارم به تاریخ ۱۲/۱	۵۰	۱۳۰,۰۰۰	۶,۵۰۰,۰۰۰
کالای آماده برای فروش	۳۰۰		۳۰,۰۰۰,۰۰۰
- موجودی کالا در پایان دوره	(۱۲۰)		
کالای فروش رفته	۱۸۰		

همانگونه که ملاحظه می‌کنید طی دوره مالی ۱۸۰ واحد به فروش رسیده و ۱۲۰ واحد باقی مانده است و در پایان دوره مالی

جزء موجودیها می‌باشد.

بنابراین ارزش ۱۲۰ واحد موجودی کالای پایان دوره با استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده به شرح زیر محاسبه می‌گردد:

۵۰ واحد از خرید چهارم (هر واحد ۱۳۰,۰۰۰ ریال)	۶,۵۰۰,۰۰۰ ریال
۵۰ واحد از خرید سوم (هر واحد ۱۲۰,۰۰۰ ریال)	۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲۰ واحد از خرید دوم (هر واحد ۱۰۰,۰۰۰ ریال)	۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۱۲۰ واحد موجودی کالای پایان دوره	۱۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال

۱- مخفف First In, First Out که موسوم به فایفو (FIFO) می‌باشد.

در روش اولین صادره از آخرین وارده به شرح زیر می باشد :

ریال ۸,۰۰۰,۰۰۰

۱۰۰ واحد از موجودی اول دوره (هر واحد ۸۰,۰۰۰ ریال)

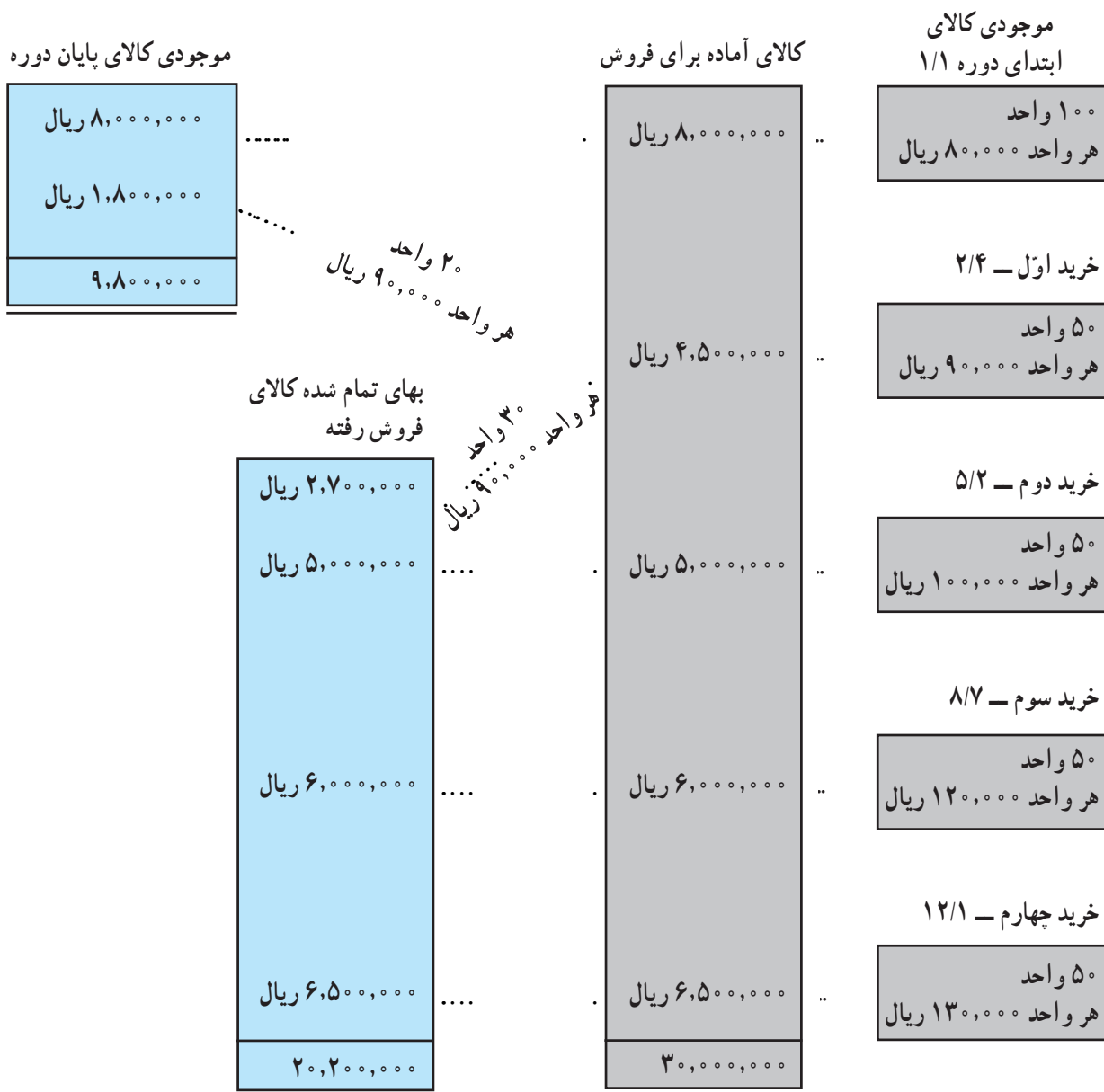
ریال ۱,۸۰۰,۰۰۰

۲۰ واحد از خرید اول (هر واحد ۹۰,۰۰۰ ریال)

۹,۸۰۰,۰۰۰

۱۲۰ واحد ارزش موجودی پایان دوره

در جدول ۲-۳، گردش بهای تمام شده در روش اولین صادره از آخرین وارده نشان داده شده است.

جدول ۲-۳ گردش بهای تمام شده در روش اولین صادره از آخرین وارده

۳-۴-۱۲ روش میانگین موزون: در این روش فرض می شود که گردش بهای تمام شده به گونه ای است که کالای فروخته ترکیبی از قیمت های خرید قدیمی و خرید های جدید می باشد. بنابراین آنچه که به عنوان موجودی کالای پایان دوره باقی مانده نیز از قیمت های خرید قدیمی و جدید متأثر می شود.

در روش میانگین موزون بهای هر واحد کالا از تقسیم بهای تمام شده کالای آماده برای فروش بر تعداد کالای آماده برای فروش بدست می‌آید. یعنی:

$$\text{بهای تمام شده کالای آماده برای فروش} = \frac{\text{بهای میانگین موزون هر واحد}}{\text{مقدار کالای آماده برای فروش}}$$

با توجه به مثال ۲ بهای میانگین هر واحد کالا به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{بهای میانگین موزون هر واحد} = \frac{۳,۰۰۰,۰۰۰}{۳۰۰} = ۱۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

بنابراین محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره، از حاصل ضرب تعداد موجودی پایان دوره در بهای میانگین موزون هر واحد عبارتست از:

$$= ۱۲۰ \times ۱۰۰,۰۰۰ = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰$$

۱۲-۵ برآورد موجودیها

در برخی واحدهای تجاری، مدیران برای تصمیم‌گیری صحیح و بهنگام و درست به اطلاعات مالی ماهانه یا سه ماهه نیاز دارند. بدین منظور، محاسبه بهای تمام شده موجودی کالا ضرورت می‌یابد. از سوی دیگر شمارش واقعی و ارزیابی موجودی کالا در هر زمان مستلزم صرف وقت و هزینه زیاد است و بدین لحاظ اکثر واحدهای تجاری فقط سالی یک بار و در پایان دوره مالی انبارگردانی انجام می‌دهند.

از این رو واحدهای تجاری برای تهیه صورتهای مالی ماهانه یا سه ماهه، از مبالغ برآوردی ارزش موجودی کالا (در پایان ماه یا سه ماهه) استفاده می‌کنند.

۱۲-۶ روشهای برآورد ارزش موجودی کالا

دو روش برآورد ارزش موجودی کالا عبارتند از:

۱- روش سود ناخالص

۲- روش قیمت‌های خرده فروشی

۱۲-۶-۱ روش سود ناخالص: روش سود ناخالص، روش ساده و سریع برای برآورد موجودیهاست که از طریق آن بدون موجودی برداری واقعی و صرفاً با استفاده از اطلاعات موجود در دفاتر حسابداری می‌توان ارزش برآوردی موجودیها را محاسبه کرد. در این روش فرض بر این است که نسبت (درصد) سود ناخالص به فروش خالص واحد تجاری از یک دوره به دوره دیگر یکسان می‌باشد. هنگامی که درصد سود ناخالص به فروش خالص مشخص باشد مبلغ فروش خالص را می‌توان به دو جزء زیر تفکیک کرد:

۱- سود ناخالص

۲- قیمت تمام شده کالای فروش رفته

برای مثال اگر قیمت فروش خالص را ۱۰۰٪ در نظر بگیریم در صورتی که سود ناخالص ۴۰٪ فروش خالص باشد بهای تمام شده کالای فروش رفته به فروش خالص معادل ۶۰٪ (۱۰۰٪ - ۴۰٪) خواهد بود.

هنگامی که درصد سود ناخالص به فروش خالص مشخص باشد با انجام مراحل زیر می‌توان ارزش موجودی کالا در پایان دوره را برآورد کرد.

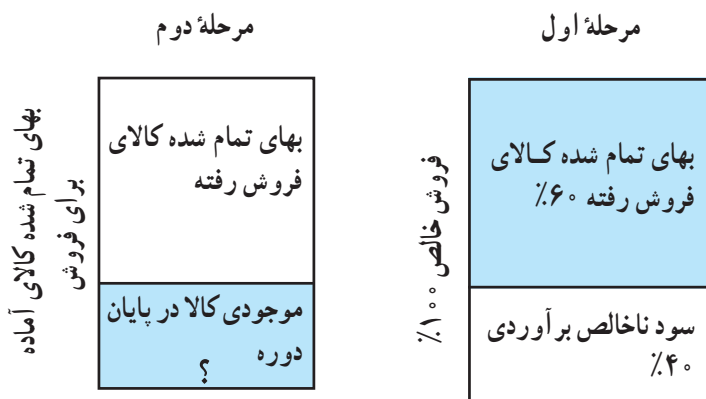
۱- مشخص کردن بهای تمام شده کالای آماده برای فروش با استفاده از حسابهای موجودی کالای ابتدای دوره، خرید، هزینه حمل خرید و تخفیفات نقدی خرید.

۲- برآورد بهای تمام شده کالای فروش رفته از طریق حاصل ضرب فروش خالص در نسبت (درصد) بهای تمام شده کالای فروش رفته به فروش خالص.

۳- بهای تمام شده کالای فروش رفته را از بهای تمام شده کالای آماده برای فروش کسر می‌کنیم تا ارزش برآوردی موجودی کالای پایان دوره مشخص گردد.

در نمودار زیر دو مرحله بالا نشان داده شده است.

برآورد موجودی کالا در روش سود ناخالص

مثال ۳: اطلاعات مربوط به دوچرخه مدل کوهستان در دوچرخه فروشی البرز برای سال ۱۳۰۹ به شرح زیر در دست است:

فروش خالص	۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالای اول سال	۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بهای تمام شده کالای خریداری شده طی سال	۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
نسبت برآوردی سود ناخالص به فروش	۴۰ درصد
محاسبه موجودی کالای پایان سال ۱۳۰۹ با استفاده از روش سود ناخالص به شرح زیر خواهد بود:	
موجودی کالای اول دوره	۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بهای تمام شده کالای خریداری شده	۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بهای تمام شده کالای آماده برای فروش	۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
فروش خالص	۳۰,۰۰۰,۰۰۰
کسر می‌شود: سود ناخالص برآوردی (۴۰٪ × ۳۰,۰۰۰,۰۰۰)	۱۲,۰۰۰,۰۰۰
بهای تمام شده کالای فروش رفته (برآوردی)	۱۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالای پایان دوره (برآوردی)	۵۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بهای تمام شده کالای آماده برای فروش ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	بهای تمام شده کالای فروش رفته ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال	فروش خالص ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (۶۰٪)	بهای تمام شده کالای فروش رفته ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال (۶۰٪)
	موجودی کالای پایان دوره ۵۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال		سود ناخالص برآوردی ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال (۴۰٪)

روش سود ناخالص علاوه بر برآورد موجودی کالای پایان دوره جهت انعکاس در صورتهای مالی ماهانه یا فصلی، برای تخمین موجودی کالای از بین رفته در اثر حوادثی همچون آتش سوزی، سرقت، سیل و زلزله نیز قابل استفاده است.

۲-۶-۱۲ روش قیمت‌های خرده فروشی: روش قیمت‌های خرده فروشی^۱ بیشتر از سوی واحدهای خرده فروشی و فروشگاههای بزرگ و زنجیره‌ای که دارای کالاهای گوناگون می‌باشند بکار گرفته می‌شود. برای استفاده از روش قیمت‌های خرده فروشی اسناد و مدارک واحد تجاری باید به گونه‌ای ثبت شوند که اطلاعات مربوط به موجودی کالای ابتدای دوره و خریدهای طی دوره برحسب قیمت‌های تمام شده و همچنین قیمت‌های خرده فروشی قابل دسترسی باشد.

چنانچه علاوه بر اطلاعات یاد شده فروش خالص دوره نیز مشخص گردد می‌توانیم موجودی کالای پایان دوره را برآورد نماییم. مراحل برآورد بهای تمام شده موجودی پایان دوره در روش قیمت‌های خرده فروشی به شرح زیر می‌باشد:

(۱) کالای آماده برای فروش برحسب بهای تمام شده (طبق دفاتر حسابداری) و نیز قیمت‌های خرده فروشی محاسبه می‌گردد.

(۲) نسبت بهای تمام شده به قیمت‌های خرده فروشی را با استفاده از اطلاعات بند (۱) محاسبه می‌کنیم.

(۳) فروش خالص را از کالای آماده برای فروش برحسب قیمت‌های خرده فروشی کسر می‌نماییم تا موجودی پایان دوره برحسب قیمت‌های خرده فروشی بدست آید.

(۴) از حاصل ضرب نسبت محاسبه شده در قسمت (۲) در موجودی پایان دوره برحسب قیمت‌های خرده فروشی، بهای تمام شده موجودیهای پایان دوره برآورد می‌گردد.

مثال ۴: اطلاعات زیر مربوط به یکی از اقلام مواد شوینده فروشگاه نظیف طی سال ۱۳۰۹ در دست است:

قیمت خرده فروشی	قیمت تمام شده	
۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۲۲,۳۲۰,۰۰۰	موجودی کالای اول دوره
۶۴,۰۰۰,۰۰۰	۳۹,۶۸۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای خریداری شده
۷۰,۰۰۰,۰۰۰		فروش خالص

۱- منظور از قیمت‌های خرده فروشی، همان قیمت‌های فروش بر مبنای برحسب کالاها در فروشگاهها می‌باشد.

برآورد بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره، با استفاده از روش قیمت‌های خرده فروشی به شرح زیر انجام می‌گیرد:

قیمت خرده فروشی	قیمت تمام شده	
۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۲۲,۳۲۰,۰۰۰	موجودی کالای اول دوره
۶۴,۰۰۰,۰۰۰	۳۹,۶۸۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای خریداری شده طی دوره
<u>۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰</u>	<u>۶۲,۰۰۰,۰۰۰</u>	
:		نسبت بهای تمام شده به قیمت خرده فروشی: $(\frac{۶۲,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰} = ۰.۶۲)$
<u>۷۰,۰۰۰,۰۰۰</u>		کسر می‌شود: فروش خالص به قیمت خرده فروشی
<u>۳۰,۰۰۰,۰۰۰</u>		موجودی کالای پایان دوره به قیمت خرده فروشی
		موجودی کالا در پایان دوره به قیمت تمام شده (برآوردی)
	<u>۱۸,۶۰۰,۰۰۰</u>	$(۳۰,۰۰۰,۰۰۰ \cdot ۰.۶۲)$

پرستشها؟

- ۱- منظور از ارزیابی موجودی کالا چیست؟
- ۲- چرا ارزیابی موجودی کالا، نسبت به سایر داراییها، پیچیدگی بیشتری دارد؟ تشریح نمایید.
- ۳- مراحل ارزیابی موجودی کالای پایان دوره را نام ببرید و آنها را تشریح کنید.
- ۴- روشهای ارزیابی موجودی کالا را نام برده، آنها را تشریح نمایید.
- ۵- روشهای برآوردی ارزیابی موجودی کالای پایان دوره را نام برده، آنها را بیان نمایید.
- ۶- تحت چه شرایطی استفاده از روش سود ناخالص نتایج قابل اعتمادی بدست می‌دهد؟
- ۷- چه اقلامی را می‌توان جزء موجودی کالای پایان دوره یک مؤسسه بازرگانی محسوب کرد؟

پرستشهای چهار گزینه‌ای

- ۱- کدام یک از اقلام زیر جزء بهای تمام شده کالای خریداری شده به‌شمار نمی‌آید؟

الف) قیمت فاکتور کالای خریداری شده	ج) هزینه بیمه کالای خریداری شده
ب) هزینه حمل کالا به فروشگاه	د) هزینه حمل کالای فروخته شده
- ۲- در دوران افزایش سطح عمومی قیمت‌ها، کدام یک از روشهای ارزیابی سود کمتری را نشان می‌دهد؟

الف) اولین صادره از اولین وارده	ج) اولین صادره از آخرین وارده
ب) میانگین موزون	د) الف و ب

۳- در کدام یک از روشهای ارزیابی زیر، بهای تمام شده کالای فروش رفته همیشه تحت تأثیر قیمت کالا در اول دوره و نیز بهای تمام شده کالای خریداری شده طی دوره قرار می گیرد؟
 الف) روش اولین صادره از اولین وارده (ج) روش میانگین موزون
 ب) روش اولین صادره از آخرین وارده (د) الف و ب

۴- در کدام یک از روشهای ارزیابی موجودی کالا، بهای تمام شده کالای فروش رفته مربوط به آخرین خریدها می باشد؟

الف) روش اولین صادره از اولین وارده (ج) روش خرده فروشی
 ب) روش میانگین موزون (د) روش اولین صادره از آخرین وارده

۵- کدام یک از روشهای ارزیابی زیر برآوردی می باشند؟

الف) روش میانگین موزون (ج) روش اولین صادره از اولین وارده
 ب) روش قیمت‌های خرده فروشی (د) روش اولین صادره از آخرین وارده

۶- در کدام یک از روشهای ارزیابی موجودی کالا، بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره از قیمت آخرین خریدها می باشد؟

الف) روش اولین صادره از اولین وارده (ج) روش میانگین موزون
 ب) روش خرده فروشی (د) روش اولین صادره از آخرین وارده

۷- اگر بر اثر اشتباه موجودی کالای پایان دوره یک واحد تجاری ۴۰۰,۰۰۰ ریال بیشتر ارزیابی شده باشد کدام یک از عبارتهای زیر نادرست است؟

الف) سود ناخالص ۴۰۰,۰۰۰ ریال بیشتر نشان داده می شود.

ب) سود ناخالص ۴۰۰,۰۰۰ ریال کمتر نشان داده می شود.

ج) بهای تمام شده کالای فروش رفته ۴۰۰,۰۰۰ ریال کمتر نشان داده می شود.

د) موجودی کالای پایان دوره در ترازنامه ۴۰۰,۰۰۰ ریال بیشتر نشان داده می شود.

۸- کدام یک از موارد زیر نباید در موجودی واقعی پایان دوره یک واحد تجاری منظور گردد؟

الف) کالاهای موجود در انبار (ج) کالاهای موجود در شعبه

ب) کالاهای امانی نزد دیگران (د) کالاهای فروخته شده

۹- اطلاعات زیر از یک نوع کنسرو در فروشگاه سحر طی آبان ماه سال ۱۳۰۹ در دست است :

تعداد - عدد	بهای واحد (ریال)
موجودی کالای ابتدای ماه ۹۰۰	۱۱۰۰
خرید مورخ ۸/۱۰	۱۲۰۰
خرید مورخ ۸/۲۰	۱۳۰۰

با فرض اینکه در ۳۰/۸/۱۳۰۹، ۱۰۰۰ عدد کنسرو در فروشگاه موجود باشد مبلغ موجودی مزبور با

استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده برابر است با :

الف) ۱,۳۰۰,۰۰۰ (ج) ۱,۲۰۰,۰۰۰

ب) ۱,۲۵۰,۰۰۰ (د) ۱,۰۰۰,۰۰۰

۱۰- با استفاده از اطلاعاتِ مثال قبل، ارزش موجودی پایان آبان ماه با استفاده از روش اولین صادره از آخرین

وارد برابری است با:

الف) ۱,۳۰۰,۰۰۰	ج) ۱,۲۰۰,۰۰۰
ب) ۱,۲۵۰,۰۰۰	د) ۱,۱۱۰,۰۰۰

تمرینها

۱- اطلاعات زیر مربوط به نوعی لاستیک دوچرخه از فروشگاه احمدی طی سال ۱۳۰۹ در دست است:

موجودی در اول سال	۲۰۰ حلقه	به بهای هر حلقه ۱۵۰,۰۰۰ ریال
خرید	۱۳۰۰ حلقه	به بهای هر حلقه ۱۸۰,۰۰۰ ریال
موجودی در پایان سال	۴۰۰ حلقه	

مطلوب است:

۱- محاسبه بهای تمام شده کالا در پایان سال ۱۳۰۹ با فرض استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده

۲- محاسبه بهای تمام شده کالا در پایان سال ۱۳۰۹ با فرض استفاده از روش اولین صادره از آخرین وارده

۳- محاسبه بهای تمام شده کالا در پایان سال ۱۳۰۹ با فرض استفاده از روش میانگین موزون

۲- اطلاعات زیر مربوط به نوعی لامپ در فروشگاه لوازم الکتریکی درخشان برای سال ۱۳۰۹ در دست

است:

تاریخ	شرح	تعداد - واحد	بهای تمام شده هر واحد (ریال)
۱ فروردین	موجودی اول سال	۵۰	۱۸۰۰
۲۵ اردیبهشت	خرید	۷۵	۲۰۰۰
۳۱ تیر	خرید	۳۵	۲۲۰۰
۲۵ آبان	خرید	۶۰	۲۴۰۰
۳۰ بهمن	خرید	۴۰	۲۵۰۰

چنانچه در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۰۹ موجودی پایان سال ۱۳۰۹ واحد باشد.

مطلوب است:

۱- محاسبه ارزش موجودی پایان سال، به روش اولین صادره از اولین وارده

۲- محاسبه ارزش موجودی پایان سال، به روش اولین صادره از آخرین وارده

۳- محاسبه ارزش موجودی پایان سال به روش میانگین موزون

۳- اطلاعات زیر مربوط به یک قلم دارو در داروخانه شفا طی آبان ماه سال ۹۰۱۳ در دست است :

شرح	تعداد - واحد	قیمت تمام شده هر واحد (ریال)
موجودی ابتدای ماه	۳۰۰	۷۰۰
	۵۰۰	۷۲۰

خریدها :

اول	۸۰۰	۷۵۰
دوم	۱۰۰۰	۷۸۰
سوم	۶۰۰	۸۰۰
چهارم	۲۵۰	۸۲۰

طبق شمارش انجام شده موجودی پایان ماه ۱۲۰۰ عدد می باشد.

مطلوب است:

- ۱- محاسبه ارزش موجودی کالای پایان ماه به روش اولین صادره از اولین وارده
- ۲- محاسبه ارزش موجودی کالای پایان ماه به روش اولین صادره از آخرین وارده
- ۳- محاسبه ارزش موجودی کالای پایان ماه به روش میانگین موزون
- ۴- اطلاعات زیر مربوط به نوعی پوشاک در فروشگاه سجادی برای سال ۹۰۱۳ می باشد.

فروش خالص	۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی ابتدای دوره	۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بهای تمام شده کالای خریداری شده	۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

چنانچه سود ناخالص ۳۰ درصد فروش خالص باشد.

مطلوب است:

محاسبه موجودی کالای پایان سال ۹۰۱۳

۵- اطلاعات زیر مربوط به یکی از اقلام موجودی فروشگاه زنجیره ای ایران برای سال ۹۰۱۳ در دست

است :

قیمت تمام شده	قیمت خرده فروشی
موجودی ابتدای سال	۹,۸۰۰,۰۰۰
خرید طی سال	۱۲,۲۵۰,۰۰۰
فروش طی سال	۱۰,۲۰۰,۰۰۰
	۲۰,۰۰۰,۰۰۰

مطلوب است:

برآورد بهای تمام شده موجودی پایان سال، با استفاده از روش قیمت های خرده فروشی.

۱- اطلاعات زیر مربوط به یک نوع قندان در فروشگاه یوسفی می باشد.

تاریخ	شرح	تعداد	بهای تمام شده هر واحد (ریال)
۱ فروردین	موجودی ابتدای ماه	۱۱۰	۸۰۰۰
۳ فروردین	خرید	۲۵	۸۲۰۰
۵ فروردین	فروش	۶۰	
۱۱ فروردین	خرید	۵۰	۸۳۰۰
۱۵ فروردین	فروش	۷۵	
۲۲ فروردین	خرید	۴۵	۸۵۰۰
۲۸ فروردین	فروش	۹۰	
۳۱ فروردین	خرید	۲۰	۸۸۰۰

مطلوب است:

۱- محاسبه تعداد موجودی پایان ماه

۲- محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان ماه با استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده

۳- محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته طی ماه با استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده

۲- اطلاعات زیر از موجودی کالای ابتدای دوره، خریده‌ها و فروشهای طی سه ماهه ابتدای سال ۱۳۰۹ در

فروشگاه ادیب در دست است:

شرح	تعداد - واحد	قیمت هر واحد (ریال)
موجودی کالای ابتدای دوره	۲,۰۰۰	۵۷۰
	۸,۰۰۰	۵۸۰
خرید اول (۱/۴)	۱۳,۰۰۰	۶۰۰
خرید دوم (۱/۲۸)	۱۲,۰۰۰	۶۱۰
خرید سوم (۲/۱۵)	۹,۰۰۰	۶۲۵
خرید چهارم (۳/۲۵)	۷,۰۰۰	۶۳۰
خرید پنجم (۳/۳۰)	۸,۰۰۰	۶۵۰

با فرض اینکه طی سه ماهه فوق، ۴۰,۰۰۰ واحد کالا به فروش رسیده باشد.

مطلوب است:

۱- محاسبه تعداد موجودی کالای پایان سه ماهه

- ۲- محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره تحت هریک از روشهای زیر :
- الف) اولین صادره از آخرین وارده
- ب) اولین صادره از اولین وارده
- ج) میانگین موزون

۳- اطلاعات زیر مربوط به یک نوع ماده شوینده در فروشگاه نظیف برای سال ۱۳۰۹ می باشد :

شرح	قیمت تمام شده	قیمت خرده فروشی
موجودی کالای اول دوره	۲,۹۷۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰
خرید طی سال	۲۷,۳۴۰,۰۰۰	۴۴,۰۰۰,۰۰۰
برگشت از خرید طی سال	۱,۵۸۴,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰
هزینه حمل	۱,۷۰۰,۰۰۰	
فروش		۳۰,۰۰۰,۰۰۰

مطلوب است:

محاسبه ارزش برآوردی موجودی کالای پایان سال با استفاده از روش قیمت‌های خرده‌فروشی

۴- اطلاعات زیر از مدارک و دفاتر حسابداری مؤسسه بازرگانی «شفاف» که به خرید و فروش نوعی تلویزیون می پردازد در تاریخ ۱۳۰۹/۱۱/۲۵ در دست است :

موجودی کالای اول دوره ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال

خرید تا تاریخ ۱۳۰۹/۱۱/۲۵ ۳۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال

خالص فروش تا تاریخ ۱۳۰۹/۱۱/۲۵ ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

مؤسسه بازرگانی شفاف در تاریخ ۱۳۰۹/۱۱/۲۵ دچار آتش سوزی گردیده و کلیه موجودیهای مؤسسه از بین رفته است. چنانچه نسبت سود ناخالص به فروش ۴۰ درصد باشد.

مطلوب است:

محاسبه ارزش برآوردی موجودیهای از بین رفته

۵- اطلاعات زیر مربوط به نوعی توپ ورزشی در فروشگاه «پوریای ولی» طی شش ماهه ابتدای سال ۱۳۰۹ می باشد :

تاریخ	شرح	تعداد - عدد	قیمت هر عدد (ریال)
۱۳۰۹/۱/۱	موجودی اول دوره	۲۰	۵۰,۰۰۰
		:	
		۱۵	۵۲,۰۰۰
		:	
		۷	۵۴,۰۰۰
۱/۲۰	خرید	۳۵	۵۸,۰۰۰
۱/۲۸	فروش	۴۰	۶۲,۰۰۰
۲/۱۵	خرید	۸۰	۶۰,۰۰۰

۶۴,۰۰۰	۳۰	خرید	۳/۲۰
۷۰,۰۰۰	۶۰	فروش	۴/۱۲
۶۶,۰۰۰	۲۰	خرید	۴/۲۹
۷۸,۰۰۰	۳۵	فروش	۵/۳۰
۷۰,۰۰۰	۴۰	خرید	۶/۲۰
۷۲,۰۰۰	۱۵	خرید	۶/۳۱

مطلوب است:

- ۱- محاسبه تعداد موجودی کالای پایان دوره
- ۲- محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره با استفاده از روش اولین صادره از آخرین وارده
- ۳- تنظیم صورت سود و زیان دوره شش ماهه با فرض اینکه هزینه‌های عملیاتی دوره شش ماهه به شرح زیر

باشد:

هزینه آب، برق و تلفن	۳۰,۰۰۰ ریال
هزینه ملزومات فروشگاه	۶۰,۰۰۰ ریال
هزینه تبلیغات	۱۰۰,۰۰۰ ریال